- 56 -

VÂKIA SÛRESİ

Mushaftaki sıralamaya göre kitabımızın 56., nüzûl sıralamasına göre 46., mufassal kısmı birinci sûreler grubunun altıncı ve son sûresi olan Vâkıa sûresi, Mekke'de nâzil olmuş olup âyetlerinin sayısı 76'dır.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlüne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

Vâkıa sûresi, Mekke'de Habeşistan hicretinden sonra Hz. Ömer'in müslüman oluşu döneminde nâzil olmuş 96 âyetlik bir sûredir. Vâkıa, olay, savaş, çarpışma ve belâ demektir. Âyette ise, kıyâmet olayı, sayhası, hadisesi anlamındadır. Kıyâmet olayında çeşitli şiddetler meydana geleceği için, burada vâkıa diye anılmıştır. Sûrenin konusu vâkıa yani ahirettir. Genel olarak tevhid, ahiret ve Kur'an bu sûrenin konusu olmaktadır. Sûrede Tevhid, kıyamet, ölüm ötesi hayat, hesap, kitap en güzel bir biçimde anlatılır. İnsanların bu dünyada yaşadıkları hayatlarının karşılığı olarak cennet ve cehennem, ceza ve mükâfat ortaya konur. Sûreye vâkıa, kıyâmet olayı ile giriş yapılmaktadır: "Olacak vâki olduğu (kıyâmet koptuğu) zaman, onun oluğunu (şimdi olduğu gibi) yalanlayacak kimse çıkmaz" (1, 2).

Ondan sonraki âyetlerde, kıyâmet olayı kısa bir şekilde anlatılmış, ardından da insanların ûç sınıf olduğu haber verilmiştir: "Ve sizler üç sınıf olduğunuz zaman, sağın adamları (amel defterleri sağ tarafından verilenler), ne uğurlulardır onlar! Solun adamları (amel def-terleri sol tarafından verilenler) ne uğursuzlardır onlar! Ve o sâbıklar, (o inançta ve amelde duraklamadan) ileri geçenler!" (7-10).

Bu âyetlerde ifâde edilen amel defterleri sol tarafından verilenler, tevhid inancım kabul etmeyen, ilâhî emirlere karşı çıkan ve her türlü kötülüğü işlemekten çekinmeyen kâfirlerdir. Amel defterleri sağ tarafından verilenler ise, tevhid inancına sahip olan, ameli salih ve imânı bütün mü'minlerdir. Sâbıklar da, Allah'a en yakın olan, hiç bir şüpheye kapılmadan imân ve salih amelde ileri giden, imân sahibi ki-şilerdir. Diğer bazı alimlerin görüşlerine göre ise, peygamberlerdir.

Ondan sonra gelen âyetlerde, amel defteri sağ tarafından verilecek mü'minlerle, imân ve salih amelde önde giden sâbıklara cennette verilecek nimetlerle mükâfatlar ve Allah'ın emirlerine muhâlefet e-den kafirlere cehennemde verilecek cezalar geniş bir şekilde açıklanmıştır. Bilhassa küfür ehlinin inkâr ettiği ölümden sonraki diriliş için detaylı açıklamalar yapılmış, insanın acizli ve yüce Allah'ın üstün kudret ve irâdesi dile getirilmiştir.

Bu arada, bu hususları açıklayan Kur'an hakkında bilgiler verilmiştir: "O, elbette şerefli bir Kur'an'dır. Korunmuş bir kitapta (mus-hafta, yahut Levh-i Mahfuz'da yazılı) dır. Ona (dış ve iç pisliklerden) temizlenenlerden başkası dokunamaz" (77-79). Bu âyetlerde geçen "korunmuş kitap" ifâdesi hakkında farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bazı âlimler bunun Kur'an olduğunu söylemişlerdir. Diğer bazı âlimler de bunu Levh-i Mahfûz olarak kabul etmişlerdir. Yeri geldiğinde açıklamada bulunacağız inşallah.

Bu hususlar iyice açıklandıktan sonra, sûrenin sonuna doğru, tekrar imân ehli olanlarla mükâfatları ve inkârcı olan küfür ehli ile azapları hatırlatılmıştır. Son olarak da, yüce Allah tarafından bu vakıa'nın bir gerçek olduğu vurgulanmış ve Allah'ı tesbih etme istenmiş, talep edilmiştir: "Eğer sağcılardan (amel defteri sağ tarafından verilenlerden) ise, (ey sağcı!) sana sağcılardan selâm! Ama yalanlayıcı sapıklardan ise, kaynar sudan bir ziyâfet ve cehenneme atılma var. Kesin gerçek budur işte. Öyle ise, büyük Rabb'inin adını tesbih et" (90-96).

Vâkıa sûresiyle alâkalı Rasulullah Efendimizin hadislerinden birkaçı şöyledir: Tirmizi'nin rivâyet ettiği bir hadislerinde Allah'ın Resûlü şöyle buyurur:

"Hûd, Vâkıa, Mürselât, Nebe' ve Tekvîr sûreleri benim saçlarımı ağarttı."

Yine Rasulullah Efendimiz şöyle buyurur:

"Her kim ki her gece Vâkıa sûresini okuyacak olursa, ebedîyen ona fakirlik ulaşmaz"

Onun içindir ki sahâbe çocuklarına Vâkıa sûresini vasiyet ederlerdi. Tabii Vâkıa sûresini okuyan, anlayan, bu sûrenin muhtevasını kavrayan kişi dünyaya kanaatle doyacak, onun ihtiyaç felsefesi değişecek, yetinme duygusu kazanacaktır. Abdullah b. Mesûd'u, ölüm hastalığında ziyâret eden Hz. Osman (r.a): "Sana bir bağışta bulu-nulmasını emredeyim mi?" demiş. Abdullah, buna ihtiyacı olmadığını söylemiş. Hz. Osman; "Senden sonra kızlarına kalır" demiş. O zaman Abdullah onu şu cevabı vermiştir: "Sen kızlarımdan korkma. Ben onlara Vâkıa sûresini okumalarını emrettim." Ben, Peygamber (s.a.s)'in şöyle dediğini işitmiştim: "Her kim her gece Vâkıa sûresini okursa, o-na fakirlik dokunmaz".

Bu kısa mukaddimeden sonra sûrenin âyetlerini tanımaya başlayalım. Sûrenin ilk âyeti şöyle başlıyor:

1-3. "Kıyamet koptuğunda kimini alçaltacak ve kimini yükseltecek olan o hadisenin yalan olmadığı ortaya çıkacaktır."

Vâkıa gerçekleştiği zaman… Vâki olacak vâkıa koptuğu zaman… Vâkıa, kıyametin isimlerinden biridir. Kitabımızın başka âyetlerinde Rabbimiz başka isimler verir kıyamete, burada da Vâkıa ismini veriyor. Artık o zaman onu yalanlayacak yoktur. Kıyamet gerçekleştiği zaman hiç kimse onu yalanlayamayacak. Şu anda onu yalanlayan, olmaz böyle şey, gelmez böyle şey diyenlerin hiç birisi artık onu yalanlayamayacak. Kimse onu reddedemeyecek ve ondan kendisini kurtaramayacaktır. O gün her şey yerle bir olacak, her şey altüst olacak. Hiçbir varlık yok olmaktan, Allah'ın yasasına boyun bükmekten kurtulamayacaktır.

O gün yükseltici ve alçaltıcıdır. O gün düşmüş olanlar, yerlerde olanlar ayağa kaldırılacak, ayakta olanlar yerle bir olacaklardır. Ona inanan, o günün hazırlığı içinde olan mü'minleri yükseltici; reddeden, yok sayan kâfirleri de alçaltıcı bir gündür o gün.

Dünyada üstünlük taslayanlar, dünyada üstünlük sevdalısı olanlar, kâfirler, zalimler alçaltılırken; Allah için tevazu gösteren, Allah karşısında boyun büküp teslimiyet gösteren, rüku ve secdelere varan, hayatlarında izzet ve şerefi sadece Allah'a kullukta gören, Müslümanlıktan başka hiç bir şeyde izzet ve şeref aramayan Müslümanlar da o gün yüceltildikçe yüceltileceklerdir. O gün izzetsiz azizler zelil, izzetli iken zelil konumuna düşürülenler de azîz olacaklardır.

4-7. "Ey İnsanlar! Yer sarsıldıkça sarsıldığı, dağlar ufalandıkça ufalanıp da toz duman haline geldiği zaman, siz de üç sınıf olursunuz."

Yer şiddetli bir sarsıntıyla sarsıldığı zaman… Yeryüzü şiddetli bir titreşim ve depremle sallandığı zaman… Şu zaman zaman yeryüzünün bazı bölgelerinde meydana gelen bölgesel depremler gibi değil, arz tümüyle sarsıldığı zaman...

İşte bu Vâkıanın tasviridir. Yer yerinden oynatıldığı zaman... Dağlar ufalandıkça ufalandığı, dağlar dar-madağın olup toz-duman haline geldiği zaman... Dağlar yerinden sökülüp yürütüldüğü, atılmış yün gibi sağa-sola savrulduğu zaman... Yani arzı dengede tutan, yeryüzünün dengesini sağlayan yeryüzünün bir değer ifade etmesini sağlayan dağlar, sığınma mekânizması olan dağların dağlığı ve fonksiyonu bittiği zaman… İşte o zaman sizler üç grup olacaksınız. Sizler üç grup oldunuz, üç grup haline geldiniz, üç grup oluşturmuş olarak dirildiniz.

8-10. "İyi işler işlediklerini belirtmek için, amel defterleri sağdan verilenler; ne mutlu o sağcılara! Kötülük işlediklerini belirtmek üzere, amel defterleri soldan verilenler; ne yazık o solculara! İyilik işlemekte önde olanlar, karşılıklarını almakta da önde olanlardır."

Üç gruptan birincisi:

1- Ashab'ul Meymene'dir, yümn ashabı, bereket ashabıdır ki, bunlar kitapları sağ taraflarından verilen, defterleri sağ taraflarından irdirilen ve kurtuluşa erdirilen mü'minlerdir. Ne mutlu onlara!

2- Ashab'ul Meş'eme. Şom ağızlılar, şom talihliler, bereketsizler, bedbahtlar, kem talihliler, nasipsizler, kötüler, kötülük sahipleri, kötülüklerine karşılık amel defterleri sol taraflarından verilenler. Yazıklar olsun o mutsuzlara, onlar cehenneme yuvarlanacaktır.

3- Sâbikûn olanlar. Allah'ın dâvetine hiç tereddüt etmeden sarılanlar, beklemeden koşanlar, koşar adım gidenler. Öncüler, iyilikte öncülük edenler, önde olanlar, öne geçenlerdir. Allah'ın kendilerinden istediği kulluğun gereğini tam olarak yerine getiren öncülerdir bunlar. Bunlar hayır konularında en öndedirler. Her konuda önde, her konuda birinci olanlar... Kitap ve sünnetin ortaya koyduğu hayırlı amellerde en önde olanlardır. Kitapla beraberlik konusunda herkesi geçenlerdir bunlar. Şükürde, kullukta, takvada, teslimiyette en önde olanlar. Allah'ın dinini yaşama ve uygulama konusunda, sabırda, tevekkülde en öndedirler.

Ya da Allah'ın izin vermiş olduğu, Allah'ın belirlemiş olduğu hayırlarda, yasal işlerde, meşrû işlerde en öne geçenlerdir bunlar. Ve-ya cennete girme konusunda en öne geçenlerdir bunlar. Cennete en önce girecek olanlardır. Ne mutlu bu öncülere! Başaranlar, kazananlar, kazananların en iyisini kazananlar ve kurtulanlar bunlardır. İşte bunlar:

11-12. "Naîm cennetlerinde Allah'a en çok yaklaştırılmış olanlar işte bunlardır."

Bunlar mukarrabûndurlar, Allah'ın yakınlarıdırlar. Mukarrabûn, yakınlar, yakınlaştırılanlar, mahiyete alınanlar demektir.

Anlıyoruz ki kıyametin kopmasıyla, Vâkıanın gerçekleşmesiyle insanlar işte böyle üç gruba ayrılacaklar, üç grup halinde mahşer yerine getirilecekler ve üç grup halinde değerlendirilecekler. Bunlardan ikisi cennette, birisi de cehennemde olacaktır. Bu grupların üçüncüsü yani sâbikûn olanlar, öncüler, mukarrabûn olanlar Naim cennetlerinde en üstün makamdadırlar.

13-14. "Onların büyük kısmı eski ümmetlerden, az bir kısmı da sonrakilerdendir."

O sâbikûn, mukarrabûn olanlar, herkesten önde cennete girecek olanların çoğu öncekilerden, birazı da sonrakilerdendir. Onların çoğu Adem'le (a.s) başlayan bu İslâm ümmetinin ilklerinden, birazı da sonrakilerdendir. Veya evvelîn ile Hz. Adem'den (a.s) Rasulullah Efendimiz dönemine kadar geçen Müslümanlar, âhirin ile de Rasulullah Efendimizin ümmeti kastedilmiştir. Veya burada anlatılan Rasulullah ümmetidir ki, onun ilkleri sahâbe-i kiram efendilerimizdir. O zaman ilk dönemde, ilk çağda, o ilk sıkıntılı dönemde, bütün o aleyhte şartlara rağmen Peygamber efendimize ve onun getirdiği hidâyet hediyesine iman etmiş, ölüm tehditleri altında, her türlü zulüm ve işkenceler altında olmalarına rağmen yılmadan peygamber safında yer almış Müslümanlardır.

Elbette sâbikûn olanların, mukarrabûn olanların çoğu onlardan, azı da sonraki dönem Müslümanlarından olacaktır. Veya o zor dönemde, toptan toplumun reddettiği bir ortamda Nuh'un (a.s) safında yer alanlar, Musâ (a.s) ile birlikte olanlar, İbrahim'le (a.s), Salih'le (a.s), Lût'la (a.s) birlikte olanlar, peygambere sahiplenenler, peygambere siper olanlar, peygambere destek oldukları için öldürülenler, işkencelere adaylığını koyanlar elbette sâbikûndan olacaktır.

İlkler, ilk inananlar, ilk Müslümanlar çok zor şartlar altında iman ettikleri için sabikûn'un çoğu bunlardan, azı da sonraki nesillerdendir. Önce ilkler gelecek, sonra da artık Müslümanlığın kolaylaştığı dönemlerde Müslümanlıktan başka bir şey düşünmeyen Müslümanlar gelecektir.

15-16. "Murassa tahtlara karşılıklı olarak yaslanırlar."

Bu mü'minler işlenmiş, işlemeli tahtlar üzerinde en güzel bir hayatı yaşamaktadırlar. En güzel bir hayat içinde Allah tarafından ağırlanmaktadırlar. Karşılıklı olarak tahtlara yaslanmış, Allah'ın nîmetlerinin tadını çıkarmaktadırlar. Oturdukları koltuklar altın, inci yakutlarla kakmalıdır. Koltuklarına yaslanıp eşleriyle, zevceleriyle, dostlarıyla, akrabalarıyla, dünyada birlikte cennet kazanma kavgası verdikleri kardeşleriyle yüz yüze gelir, katıksız bir sevgiyle birbirleriyle sohbet ederler.

17-21. “Ölümsüz gençler yanlarında, baş ağrısı ve dönmesi vermeyen bembeyaz bir kaynaktan doldurulmuş kaseler, ibrikler, kadehler, seçecekleri meyveler, arzulayacakları kuş eti ile dolaşırlar.”

Yanı başlarında, etraflarında ölümsüz gençler, vildan-ı muhal-ledun, hep genç, hep tomurcuk kalan gençler dolaşır, tavaf ederler. Onlara, âdeta onlara yönelmiş, sadece onlara hizmet eden, onların bir dediklerini iki etmeyen mûti hizmetçiler hizmetlerine koşarlar. Ellerinde testiler, ibrikler, kadehlerle birlikte ki, onlar bembeyaz bir kaynaktan doldurulmuş şaraplar sunarak o safa meclislerinde onlara hiz-met için yarışmaktadırlar. Hiçbir dünya kralı, hiçbir dünya meliki, hiçbir dünya kraliçesi böyle bir zevk ve sefayı ne tatmış, ne yaşamış, ne de hayal edebilmiştir. Ki o kendilerine ölümsüz gençler tarafından sunulan içkiler asla onların başlarını ağrıtmaz, baş ağrısı vermez, akıllarını da gidermez. Dünyadaki içkilere benzemez onlar. Dünyadaki içkiler gibi sarhoşluk vermez, abuk sabuk konuşturmaz, hastalık meydana getirmez. İçtikçe hayatın zevkini, yaşamanın tadını alırlar.

Seçecekleri her tür meyveler ve canlarının çektiği, arzulayıp istedikleri kuş etleri vardır onlar için. Bir yediklerini bir daha yiyince daha farklı bir tadı, lezzeti olacak. Orada iştahları açıcı, iştahları kabartıcı etler, istek duydukları, arzu duydukları etler ve meyveler vardır. Bol bol etler ve her türlü meyveler vardır. Amellerinin, sa’ylerinin semeresi ve meyveleri vardır onlar için. Tabii bunlar, bu meyveler ihtiyaç için değil lezzet için, keyif içindir. Ne sapı var, ne çekirdeği var, ne dikeni var, ne hazım zorluğu, ne zahmeti, ne solması, ne kokup çürümesi…

22-26. “İşlediklerine karşılık olarak, sedefteki inciler gibi ceylan gözlüler vardır. Orada boş ve günâha sokacak bir söz duymazlar. Sadece selâma karşılık selâm sözü işitirler.”

Amellerine, dünyada işlediklerine karşılık onlar için orada sedefte saklı inciler gibi iri gözlü, ceylan gözlü hûriler vardır. Güzellikte eşi ve benzeri olmayan hûriler… Onları güzellikte sadece bu dünyada Allah’a Allah’ın istediği kulluğu gerçekleştirmiş, Allah’a Allah’ın istediği teslimiyeti gerçekleştirmiş mü’mine hanımlar geçebilecektir. Bu hûriler arılıkta, temizlikte sedefte korunmuş, el değmemiş, göz değmemiş, safiyeti, fıtratı bozulmamış sahibine mahsus inciler gibidir. Yaratıldıkları günden beri her gün biraz daha güzelleşerek kendisini bekleyen cennette sevgilileri vardır onların. Sevgililerinden başka hiç kimsenin göz değmediği, el değmediği, hiç kimsenin muttali olmadığı, sadece efendilerinin istifadesine sunulmuş, güzellikleri zirvede sevgililer…

Orada, o cennette o mü’minler asla boş bir laf, bâtıl bir söz, kendilerini günâha sokacak lüzumsuz bir konuşma işitmezler. Sadece esenlik, sadece

güzellik ihtiva eden sözler işitirler. Orada ne saçma sapan, boş bir söz işitirler, ne de günâha girerler. Çünkü o cennet dünyada boş sözlerle, boş işlerle ve günâhlarla kazanılmış bir yer değildir. Boş söz yok, günâh yok, haram yok, lakırdı yok, dedikodu yok, gıybet yok, lüzumsuzluk yok. Sınırlar bitmiştir. Burada erkek-kadın sınırları vardı. Burada yeme-içme sınırları vardı. Burada haramlar vardı. Burada hadler, hudutlar, yasalar, ibadetler, kulluklar vardı. Burada farzlar, emirler, sünnetler, yasaklar vardı. Ama artık orada bunların hepsi bitti. Orada zevk var, eğlence var; orada dilediğin her şeyi yapabilirsin. Zaten orada insanın diledikleri de onu günâha götürücü cinsten olmayacaktır.

İşte bunlar mukarrabûn olan, sâbikûn olanlardır. Dünyada Allah'ın istediği kulluğu gerçekleştirenler, dünyada Allah'ın haram-helâl sınırlarına riâyet edenler, dünyada en büyük dertleri Allah'ı kendilerinden razı etmek olanlar, dünyada en büyük işleri Allah'ın yasalarını uygulamak, en büyük problemleri Müslümanca bir hayat yaşamak olanlardır bunlar. Dünyada dünya kadınları, dünya erkekleri, dünya içkileri, dünya meyveleri önlerine serildiği halde, bunlardan istifade adına her türlü fırsat ellerine geçtiği halde kendileri için sadece Rable-rinin seçimine razı olanlar, gayr-ı meşrûya uzanmayanlar, sadece helâlini, temizini seçip onlarla iktifa edenlerdir bunlar. Erkeğin sadece helâli, kadının sadece helâli, paranın sadece helâli, yiyeceğin, içeceğin sadece helâlinin kavgasını verenlerdir bunlar. İşte kavgasını verdikleri Müslümanca bir hayatın sonunda bu Müslümanların elde edecekleri mükâfatlar bunlardır.

27. "Defterleri sağdan verilenler; ne mutlu o sağcılara!"

Ashabu'l yemine, sağ ashabına, defterleri sağlarından verilen mü'minlere, yümn ashabına, bereket ashabına gelince, hayatları, amelleri Allah tarafından bereketlendirilmiş mü'minlere gelince onlar da kazandılar. Ne mutlu onlara! Dünyada biraz günâhları, kusurları vardı, az evvel anlatılan mukarrabûn gibi, sabikun gibi olamadılar, ufak-tefek falsoları vardı, ama onlar da Müslümandılar. Onlarda bu dünyada, yaşadıkları hayatta Müslümanca bir hayatın kavgasını verdiler. Onlar da bu dünyada Allah ve Resûlü'nün çizdiği hayatı yaşamanın kavgasını verdiler ve işte onlar da defterlerini sağ taraflarından aldılar. Onlar da Rabbleri tarafından beğenildiler. Günâhları da vardı, sevapları da vardı. Sevapları günâhlarından fazla olduğu için, ya da günâhları çok da olsa sevaplarına bakılarak Allah'ın lütfu keremiyle onlar da cennete idhal buyuruldular. Peki nasıl bir cennetmiş onların girdirildikleri cennet?

28-34. "Onlar dikensiz sedir ağaçları, salkımları sarkmış muz ağaçları, uzamış gölge altında, çağlayarak akan sular kenarlarında; bitip tükenmeyen ve yasak da edilmeyen bol meyveler arasında; yüksek döşekler üzerindedirler."

Onların girdirildikleri cennette yüklü, dalları bükülmüş kiraz ağaçları vardır. Dalbastı kiraz ağaçları… Dikensiz, dünyadakilerden çok daha güzel, çok daha kaliteli kiraz ağaçları... Üst üste dizilmiş, meyveleri ağızlara doğru sarkmış

muz ağaçları vardır onlar için... Yayılıp uzatılmış, serinliği insanın içine nüfuz etmiş, insanı rahatlatan, insana ferahlık veren ve sürekli devam eden, hiç eksilmesi, bitmesi olmayan gölgeler vardır onlar için. Hiç durmaksızın sürekli akan, akıp giden sular, pınarlar, nehirler, şelâleler vardır. Çakılları mercandan, yakuttan; etraflarındaki toprakları, yatakları miskten ırmaklar…

Bal, süt, şarap ve su ırmakları… Diledikleri zaman girecekler, diledikleri kadar içecekler onlardan. Tabii ki cenneti arzu edenler ve bu cenneti kazanma adına planı ve programı olanlar... Cenneti unutup bir dünya hayatı yaşayanlar değil elbette. Cenneti dünyaya taşıma kavgası verenler değil elbette… "Ben cennet filan istemem. Benim cennetim burası. Bu dünyam güzel olsun da başkası önemli değil" diyenler, dünyayı kıbleleştirenler değil elbette. Böyle yaşayanlar orada asla cennette ulaşamayacaklardır. Ama "ben o cennete talibim, ben onu istiyorum ve bu dünyamı onun için satıyorum" diyenler, "bu dünyamı verip cenneti alıyorum" diyenler, "bu dünyadaki imkânlarım, zevkim, sefam onun için fedâ olsun" diyenler o cenneti kazanacaklardır.

O defterlerini sağlarından alanlar cennette meyveler, etler, içkiler, ırmaklar, gölgeler, kadınlar, erkekler içinde, yüksek döşeklerde, yüksek makamlarda zevk ve safa içindedirler. Şu anda dünyada insanların kıt imkânlarıyla ulaşmaya çalıştıklarının çok daha ölümsüzleriyle, çok daha kesintisizleri ve güzelleriyle baş başadırlar.

35-38. "Biz ceylan gözlüleri, defterleri sağdan verilenler için yeniden yaratmışızdır; onları bâkire, eşlerine düşkün ve hepsi bir yaşta kılmışızdır."

"Biz onlar için onları yenibaştan yarattık. Biz o mü'minler için eşlerini, erkekler için kadınlarını, kadınlar için de erkeklerini yenibaştan yarattık. Erkeklerin kadınları, kadınların erkekleri dünyada ne kadar da yaşlanmış olurlarsa olsunlar, onları yenibaştan gençler ve güzeller olarak yarattık. Cennette onlar güzelliğine emsal olmayan güzeller ve tomurcuk gençler olacaklar. Biz onları yenibaştan bâkireler olarak yarattık. Hep bâkire, hep güzellik içinde olacaklar… Solmayan, yaşlanmayan, bitmeyen, tükenmeyen, ölmeyen, hastalanmayan, sıkıntılı, gamlı olamayan kimselerdir onlar. Eşlerine meftun, eşlerine tutkun, eşlerine düşkün, eşlerine vurgun, eşlerinden başkasını gözleri görmeyen, arzu etmeyen aynı yaşta, yaşıt sevgililerdir onlar."

Tirmizi'nin rivâyet ettiği bir hadiste şöyle buyurulur:

"Bir kadın Rasulullah Efendimize gelerek kendisinin cennete gitmesi için ondan kendisi için dua ister. Allah'ın Resûlü de: "Hiç bir ihtiyar kadın cennete giremez" buyurunca kadın ağlayarak geri döner. Bunun üzerine Rasulullah ona haber göndererek buyurur ki: "Ona söyleyin, hiçbir kadın

cennete ihtiyar olarak girmeyecektir, Allah onları yeniden yaratacağını ve bâkire olarak cennete girdireceğini haber veriyor" buyurur."

İşte bunlar da Ashab'ul Yemindir ki:

39-40. "Bunların bir kısmı eski ümmetlerden, bir kısmı da sonrakilerdendir."

Bunların çoğu öncekilerden, bir kısmı da sonrakilerdendir. De-mek ki bunlar öncekilerden de var, sonrakilerden de. Öyleyse anlıyo-ruz ki ashab'ul yemin çoktur. Bunu biz de isteyelim Rabbimizden. "Ya Rabbi bizi Mukarrabûn'dan, sâbikûndan eyle. Ya Rabbi bizi ashab'ul yeminden eyle!" Rasulullah Efendimiz Ahmed ibni Hanbel'in Müsne-d'inde rivâyet edilen bir hadislerinde buyurur ki:

"Ben ümit ederim ki, herhalde sizler cennet ehlinin üçte biri, belki de yarısı olursunuz. Kalan ikinci yarısını da öteki ümmetlerle paylaşırsınız."

Efendimizin bu hadisinden de anlıyoruz ki gerek sâbikûn, mu-karrabûn, gerekse ashabu'l yemin bu ümmetten sayı itibariyle çok fazla olacaktır. Bu ashabu'l yemin de zaten kitabımızın Tur sûresinin beyanıyla mukarrabûn olanlara ilhak edilecektir.

"İnanan, soyları da inançta kendilerine uyan kimselere soylarını da katarız. Onların işlediklerinden hiçbir şey eksiltmeyiz. Herkes kazancına bağlıdır."

(Tur 21)

41-44. "Defterleri soldan verilenler; ne yazık o solculara! "İnsanın içine işleyen bir sıcaklık ve kaynar su içinde, serinliği ve hoşluğu olmayan kara bir dumanın göl-gesinde bulunurlar."

Solculara, sol ashabına, defterlerini solundan alanlara, bereketsizlere, şom talihlere, bedbahtlara gelince yazıklar olsun onlara! Yuh olsun onlara! Vay onların başlarına geleceklere! Onlar korkunç derecede bir ateş ve insanın içine işleyen sıcaklıkta kaynar bir su içindedirler. Zifirden bir gölge, bir kurum, kapkara bir duman içindedirler. O duman ne serindir, ne serinleticidir, ne de hoş bir şeydir. Çünkü onlar:

45-46. "Çünkü onlar, bundan önce, dünyada, nîmet içinde bulunurlar iken, büyük günâh işlemekte direnir du-rurlardı."

Lâyıktır bu durum olara. Çünkü onlar daha önce, dünyada mütrafîn idi. Çünkü onlar dünyada şımarıktı. Çünkü onlar dünyayı yegâne hedef, kıble biliyorlardı. "Dünya hayatı yegâne hayattır" diyorlar-dı. Dünyada Allah'ın rubûbiyetini, ulûhiyetini, peygamberin örnekliliğini reddediyorlardı. Çünkü onlar dünyada Allah'ın kendilerine verdiği ekonomik, siyasal ve askerî güçlerine güvenerek Allah karşısında şımarıyor, Allah'a kafa tutuyorlardı. Zevklerini din ediniyorlardı.

Dünyada nîmet içinde oldukları, Allah'ın lütuflarına mazhar oldukları halde günâh işlemekten çekinmeyen, günâhkâr bir hayata direnen insanlardı onlar. Dünyanın zengin, şımarık servet sahipleri, dünyada Allah yasalarını tanımadan sere serpe, sınırsız bir hayat yaşayan, zenginliklerinin, arsızlıklarının, servetlerinin kendilerini azdırdığı kimselerdi onlar. Servetlerinin, zevk ve eğlencelerinin, lüks ve israflarının içinde sınırsızca yaşadıkları hayatlarının içinde Allah'ı kabule yanaşmayan kimseler. Allah elçilerinin ve mü'minlerin yolunu kesmeye çalışan, Allah'la savaşa tutuşan insanlardı bunlar.

Rabbimiz diyor ki, büyük büyük günâhlar üzerinde ısrarlıydı bunlar. Küfür, şirk içinde bir hayatın savunucusuydular. Küfrü ve şirki yasallaştırma kavgası veriyorlardı. Çünkü en büyük günâh, küfür ve şirk günâhıdır. Yeryüzünde en büyük günâh insanın kendisine, yaratıcısına kulluk ortamından çıkıp başkalarına, ya da kendi kendisine kulluk badiresine atılmasıdır. İşte bunlar bunu yapıyorlardı. Allah'ı hayatlarına karıştırmıyorlardı. "Allah ekonomiyi bilmez, Allah eğitimden anlamaz, Allah kılık-kıyafete karışmaz, Allah hukuktan anlamaz, Allah sosyal ve siyasal yapılanmalar konusunda cahildir" diyorlardı. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a, "ey Allah 1400 yıl önce senin işin bitti" diyor-lardı. "Senin dininin, senin kitabının, senin peygamberinin işi biteli çok oldu. Şimdi bizler çok mükemmel noktalara ulaştık. Bilimlerimizle, filmlerimizle biz seni çoktan aştık. Senin artık bu işlere aklın ermez" diyor, tüm hayatlarından Allah'ı ve Allah'ın âyetlerini silmeye çalışıyorlardı. Bakın bunlar bir de dünyada şöyle diyorlardı:

47-48. "Şöyle söylerlerdi: "Öldüğümüzde, toprak ve kemik yığını olduğumuzda mı, biz mi tekrar dirileceğiz? Önce gelip geçmiş babalarımız da mı?"

"Yani şimdi biz öleceğiz, bu hayat bitecek, toprak olacağız, kemikler haline geleceğiz, hücrelerimiz dağılıp gittikten sonra tekrar dirileceğiz öyle mi? Tekrar diriliş varmış, sonra hesap, kitap başlayacakmış öyle mi? Bu Allah'ın mutlak sûrette gerçekleşecek vaadiymiş öyle mi? Yüz yıllar önce ölüp gitmiş babalarımız da dirilecekler ha? Bizim bu masallara inanmamızı istiyorsunuz öyle mi? Siz bunları bizim külahımıza anlatın. Hayır hayır, hayat bu hayattır. Varsa da, yoksa da bu hayatı yaşarız. Önemli olan bu dünya hayatıdır. Biz dünyacıyız, biz dünyayı biliriz gerisini bilmeyiz, gerisi zaten bize lazım değildir" diyorlar. Hem Allah'ı, hem kitabı, hem peygamberi, hem Müslümanları, hem de Allah'ın vaadini yargılamaya, Müslümanlarla alay et-meye, dalga geçmeye çalışıyorlar. "Söylesenize ey Müslümanlar, şu sizin bizi kendisiyle uyardığınız vaad ne zaman? Hani yıllar geçtiği halde o sözünü ettiğiniz vaadden ses yok. Hani nerde o? Olmaz böyle şey. Hikâye bu dedikleriniz. Kesinlikle böyle bir azap yoktur. Kesinlikle bize bir son gelmeyecek. Kesinlikle öldükten sonra tekrar dirilme olmayacak" diyorlar.

Bu âyetler çerçevesinde bizler kendi kendimizi sorgulamak zorundayız. Acaba programını sadece dünyaya göre, ölmemeye göre yapanlardan mıyız, değil miyiz? Ölüm ötesi hayatın hayatımızda önemi ne kadar? Hesap, kitap bilincimiz ne kadar? Cennete ilgimiz ne kadar? Ahiret, cennet, cehennem, hesap, kitap ne kadar meşgul ediyor bizi? Dünyalık endişelerimiz yanında ahiret endişemiz ne kadar? Ahiret başarımız yanında dünya başarılarımız bizi ne kadar sevindiriyor? Ahiret cezaları yanında dünya cezaları bizi ne kadar korkutuyor? Bunu çok iyi düşünmek ve ona göre bir hayat yaşamak zorunda olduğumuzu unutmayalım. Onların bu tavırlarına, bu alaylarına karşılık bakın Rabbimiz şöyle buyuruyor:

49-50. "Ey Muhammed! De ki: "Şüphesiz öncekiler de, sonrakiler de belli bir günün belirli bir vaktinde toplanacaklardır."

Bakın bir anda dünyaya, hayata döndük. "De ki peygamberim.." Dün Rasulullah Efendimiz dedi, bugün de böyle diyenlere, böyle inananlara, böyle yaşayanlara biz diyeceğiz. Ne diyeceğiz? "Evvelkiler ve sonrakiler, önce ölmüş olanlar, sonra ölenler belli bir günün toplantı anında, belli bir günün belli bir vaktinde, bir randevu vaktinde toplanacaklar. Hz. Adem'den kıyametin kopacağı ana kadar yaşamış, ölmüş olanların tamamı o gün toplanacaktır." İnsanlık yaptıklarının, yaşadıkları hayatın faturasını ödemek üzere Allah huzurunda toplanacaklar. Hiç kimse bu randevudan kaçamayacak. İşte Rabbimiz bize karşı işleyen sonsuz rahmet ve merhameti gereği yarın olacakları bugünden haber vererek uyarıyor bizleri.

51-56. "Sonra, siz ey sapıklar, yalanlayanlar! Doğrusu zakkum ağacından yiyeceksiniz. Karınlarınızı onunla dolduracaksınız; onun üzerine kaynar su içeceksiniz; hem de susamış develerin suya saldırışı gibi içeceksiniz. İşte onlara, ceza günü sunulacak konukluk budur."

"Sonra sizler ey sapıklar, ey yalancılar, ey Allah'ı, Allah'ın âyetlerini, Allah'ın haberlerini yalan sayanlar, Allah'ın âyetlerini yok farz ederek, âyetleri örterek bir hayat yaşayanlar, sizler zakkum ağacından yiyeceksiniz. Karınlarınızı onunla doyuracaksınız. Onun üzerine de kaynar su içeceksiniz. Hem de susamış develerin suya saldırışı gibi ondan içeceksiniz. İçtikçe susayan, susadıkça içmeye koşan doyumsuz, hasta develerin içtiği gibi içeceksiniz o kaynar sudan. Suya kanmayan, ciğeri yanmış, aklı ermeden içenler gibi içeceksiniz.

Çünkü sizler dünyada da doyumsuzdunuz. Dünyada da bir türlü doyma bilmeyen, başkalarının elindekilere de uzanan zalimlerdiniz. Temiz-pis, haram-helâl ayırt etmeden dünyada da her şeyi yeme-den yanaydınız. İpini koparmış dana gibi önünüze gelen her şeyi yiyip içmeden yana, aklınıza gelen, keyfinize göre sere serpe bir hayat yaşamadan yanaydınız. Hiçbir kayd ve sorumluluk

altına girmek istemi-yordunuz. Allah'ın haram-helâl yasalarını dinlemeden bir hayat yaşamadan yanaydınız.

Bu âyetleri tüm yeryüzü kâfirlerine ve müşriklerine duyurmak zorundayız. Öldükten sonra dirilecek miyiz? Hesaba çekilecek miyiz? Bu yaptıklarımız bizden sorulacak mı? Yaşadığımız bu hayatın hesabını ödeyecek miyiz? diye soranlara bu âyetleri mutlak sûrette ulaştırmalıyız. Yahut ben öldükten sonra dirilmeye inandım deyip de hayatlarını bu imana bina etmeyen, iman kaynaklı bir hayat yaşamayan, dünya hesabına yaşayan insanlara bu âyetleri hatırlatmak zorundayız. Ama öncelikle bu âyetleri kendimize duyurmalıyız, kendimizi uyarmalıyız. Unutmayalım ki bir günün belli bir vaktinde Allah huzurunda toplanacağız. Bu dünyada iyi kötü yaptığımız her şeyin hesabını vereceğiz. İşte cennetliklerin durumu ve işte cehennemliklerin durumu.

Şu anda bu kâfirler, bu zalimler dünya üzerinde Müslümanlara cehennem azabı tattırmıyorlar mıydı? Doyumsuzca Müslümanların ellerindekilere uzanmıyorlar mıydı? İşte Rabbimizin onlara azabı da tamı tamına bir azaptır. Rabbimiz âdildir ve işte adaleti böylece tecelli ediyor. Onlar nasıl egemen olduklarına bu cezayı lâyık görüyor idiyseler, Rabbimiz de onlara böyle bir cezadan söz ediyor. İşte o gün onların ağırlanması da böyledir. O gün onlara sunulacak ziyafet işte budur. Peki sorayım şimdi size, siz hangisinden yanasınız? Hangisinden razısınız? Cehenneme gitmekten, cehennemliklerin şu rezil ve kahredici hayatından mı yoksa cennetliklerin mükâfatlarından mı? Hangisinden razıysanız hayatınızı ona göre yaşamak zorundasınız. Şimdi soruyor Rabbimiz:

57. "Sizi yaratan Biziz; hâlâ tasdik etmez misiniz?"

"Evet, sizi yaratan biziz. Sizi biz yarattık, tasdik etmeli değil miydiniz?" Cehennemliklere diyor Rabbimiz. "Sizi biz yarattığımız halde, varlığınızı, hayatınızı bize borçlu olduğunuz halde niye tasdik etmediniz? Tasdik, iman, kulluk yaratıcınızın hakkı değil miydi?" Tabii hemen mantık yürütecek adam. Bizi biz yarattık, bizi kendimiz yarattık, bizi toplum yarattı, biz toplumdan geldik, biz tesadüfen yaratıldık, biz hayvandan geldik, biz maymundan tekâmül ettik vs vs. Ama bakın Rabbimiz akılları erdirmek için sormaya ve bizi vicdanlarımızla hesaplaştırmaya devam ediyor:

58-59. "Söyleyin; akıttığınız meniden insanı yaratan siz misiniz, yoksa Biz mi yaratmaktayız?"

"Gördünüz mü şu dökmekte, akıtmakta olduğunuz meniyi? Gördünüz mü o basit suyu? O bir damla meniden insanı yaratan siz misiniz, yoksa biz mi yaratmaktayız? O suya hayat veren, onu insan yapan, onun içinden bir insan çıkaran siz misiniz, biz mi?" Eğer biziz derlerse, o zaman şuna ne diyecekler bakalım:

60-61. "Ölümü aranızda Biz tayin ettik; sizi ortadan kaldırıp benzerlerinizi yerinize getirmeyi, sizi bilmediğiniz şekilde var etmeyi dilesek kimse önümüze geçemez."

"Aranızda ölümü takdir eden, tayin eden, ölümü yaratan, ölüm yasasını koyan biziz. Eğer sizi yaratan sizlerseniz, eğer hayatınız, varlığınız kendinizdense, o zaman sahip olsanıza o hayatlarınıza. Öl-mesenize, ölüme çare bulsanıza, ölmemeyi becersenize!"

Hayat da, ölüm de Allah'tandır. Hayatın da, ölümün de kaynağı Allah'tır. Veren de, alan da O'dur. Yaratan da O'dur, öldüren de. İlkbahar da O'na aittir, sonbahar da. Eğer şu anda yaşıyorsak, hayat-taysak, gözümüz görüyor, aklımız eriyor, elimiz tutuyorsa bilelim ki bunu bize Allah verdi. Allah'tandır bunlar. Eğer bu hayatımız, bu gücümüz, bu sıhhatimiz, bu fırsatımız Allah'tan değil de kendimizden, bizden olsaydı o zaman yaşlandıkça, ihtiyarladıkça daha güçlenmeliydik. Halbuki ihtiyarlayınca bunları kaybediyoruz. Belimiz bükülmeye, saçımız ağarmaya, burnumuz akmaya, ağzımız kokmaya başlıyor. Yani geriye sayma başlıyor. Tüm otlar, bitkiler, ağaçlar gibi… Demek ki bütün bunlar bizden değil, O verdi bütün bunları ve O geri alıyor.

"Sizin için ölümü biz takdir ettik. Ölümü aranızda tayin eden biziz. Unutmayın ki sizi ortadan kaldırıp benzerlerinizi yerinize getirmeyi, sizi bilmediğiniz şekilde var etmeyi dilesek hiç kimse önümüze geçemez" diyor Rabbimiz. Yani ölümlerinizden sonra sizi tekrar yaratmamızın önüne hiç kimse geçemez. Veya sizi başka bir şekilde, başka bir sûrette yaratmayı dileseydik hiç kimse buna engel olamazdı. Öyle değil mi? Şu şekilde değil de başka bir şekilde yaratmayı mu-rad etseydi Rabbimiz, kim engel olabilirdi buna? İşte şu anda bizden farklı yaratıklar var. Hangisi itiraz edebiliyor ki Allah'a? Tavuk olarak yaratsaydı sizi, ne yapardınız? Tavuklar ne yapabiliyorlar Allah'ın takdiri karşısında? Kör yaratılanlar, sağır, elsiz, ayaksız yaratılanlar ne yapabiliyorlar? O zaman söyleyin bakalım:

62. "Andolsun ki, ilk yaratmayı bilirsiniz, yine de düşünmez misiniz?

"İlk yaratılışı, yoktan var edilişi bildiniz, anladınız. Hayatın ben-den olduğunu, yaratıcınızın ben olduğunu, hayatınızı, varlığınızı bana borçlu olduğunuzu anladınız. O zaman tezekkür etmeli, hatırlamalı, düşünmeli değil misiniz? Niye düşünmüyorsunuz? Şu anda varsınız, şu anda hayattasınız, yaratılmışsınız. İlk defa yaratma kolay da, ikinci defa yaratmak zor mu? Sizi şu anda ilk defa yoktan var eden Allah, ölümlerinizden sonra ikinci defa yaratamaz mı? Eşiniz, benzeriniz yokken sizi ilk defa yaratan Allah ikinci defa yaratamaz mı? Eğer zorsa, ilk yaratılışınız zordur, ama işte bunu becermiş, sizi yaratmış Rab-biniz. Hiç düşünmüyor musunuz? Akıllarınızı kullanmıyor musunuz?"

63-64. "Söyleyin, ektiklerinizi yerden bitirenler sizler misiniz, yoksa Biz mi bitiriyoruz?"

Gördünüz mü şu ektiklerinizi? Ektiğiniz, diktiğiniz ekinleri gördünüz mü? Onları yetiştiren, bitiren siz misiniz, biz miyiz? Önceki âyetlerde Rahîmlere ektiklerimizi soruyordu Rabbimiz, bu âyetinde de tarlalara ektiklerimizi gündeme getiriyor.

Söyleyin bakalım, o tarlalara ekip diktiklerinizi siz mi yetiştiriyorsunuz, biz mi? Biz deyin bakalım, diyebilirseniz. Buğdayı, sebzeleri, meyveleri biz yetiştiriyoruz, biz bitiriyoruz deyin bakalım. Mümkün mü? Hayır hayır, sizin ektiklerinizin tümünü bitiren Allah'tır. Gökten indirdiği suyla yeryüzünde sizin muhtaç olduğunuz tüm nebatatı çıkaran, bitiren Allah'tır. Yeryüzünde hayatın kaynağı olan suyu indiren O'dur.

Şimdi Rabbinizin sizin için yeryüzünde bitirdiği meyvelere, bitkilere bir göz atın, bir düşünün. Bunlara ne kadar muhtaçsınız değil mi? Varlığınız bunlara bağlı, bunlarsız yaşayamazsınız değil mi? Şu insanların yaptıkları ve gururla insanlığa takdim ettikleri bu teknolojik şeylerin hiçbirisi bunların yerini tutup karın doyurmuyor değil mi? Acaba bunlardan bir tanesini siz kendiniz yaratabilir misiniz? Veya sizlerin şu anda güçlü gördükleriniz, hâkimiyeti kendilerine verip yasalarına tabi olduklarınız yapabilirler mi? Yaratabilirler mi bunlardan bir tanesini? Güçleri yeter mi buna onların?

65-67. "Dilesek Biz onu çerçöp yaparız, şaşar kalırsınız da şöyle dersiniz: "Doğrusu borç altına girdik, hattâ yoksun kaldık."

Dilesek biz onları, o yarattığımız ekinleri, meyveleri, sebzeleri çerçöp haline, odun haline getiriveririz. Yani hiçbir işe yaramaz kupkuru bir duruma sokuveririz de şaşar kalırsınız. Şu yeryüzünde bitirdiklerinin tamamını kupkuru birer samana çeviriverse, ne olur sizin hayatınız hiç düşündünüz mü? Ne yer, ne içersiniz? Nasıl yaşarsınız? Tüm rızıklarınıza hayır deyiverse Allah, ne yaparsınız? Nereden bulursunuz bunları?

Biz onları işe yaramaz kupkuru bir çerçöp yapıverseydik o zaman üzülüp derdiniz ki, "eyvah biz borçlanmıştık. Eyvah biz ağır bir borç altına girmiştik, masraflar etmiştik, emekler sarf etmiştik. Bu ektiğimiz mahsulata güvenmiştik, ama mahrum edildik. Mahrum bırakıldık, yoksul bırakıldık." Ne diyebileceğiz ki başka? Allah, ekip-diktikle-rimizin tamamını, tarlalarımızın, ekinlerimizin, bahçelerimizin tamamını yok ediverse ne yapabileceğiz ki? Allah'tan bir helâk, bir tufan, Allah'tan bir belâ geliverse ne gelir elimizden? Veya dükkanlarımıza, ticaretlerimize bir belâ geliverse, bir iflas uğrayıverse, her şeyimizi elimizden alıp götürüverse ne yapabiliriz? Bunları veren kim? Tüm bu rızıkları size

ulaştıran kim? Bir damla meniye hayat veren O'dur. Hayatın devamı adına rızık veren de O'dur. Aldığı zaman da hiçbirimizin yapabileceği bir şey yoktur.

68-69. "Söyleyin; içtiğiniz suyu buluttan indirenler sizler misiniz yoksa onu Biz mi indiririz?"

Bir de şu suyu gördünüz değil mi? Söyleyin bakalım, bulutlardan şu muhtaç olduğunuz, onsuz olmaz dediğiniz suyu indiren siz kendiniz misiniz, yoksa biz mi onu indiriyoruz? Bu konuda bir müdahaleniz var mı?

70. "Dileseydik onu acılaştırırdık; hâlâ şükretmez misiniz?"

"Eğer Biz isteseydik onu acı yapardık da içemezdiniz, kullanamazdınız. Hâlâ şükretmez misiniz? Şükretmeyecek misiniz? Hâlâ bu nîmetleri size sunan Rabbinizi, nîmetlerin sahibini bilmeyecek misiniz? Hâlâ bu nîmetleri Rabbinize kullukta kullanmayacak mısınız? Şu içtiğiniz suları acılaştırıverse, yahut da ağızlarınızın tadını alıverseydik haliniz nice olurdu? Hiç düşünmüyor musunuz?"

Rabbimiz bizden şükür istiyor. Tüm bu nîmetlerine karşılık biz-den teşekkür bekliyor. Şükür, teşekkür, verileni verenin yolunda kullanmaktır. Şükür, hayatı o hayatın sahibinin yolunda harcamaktır. Şükür, dünyayı, hayatı, canı, malı, zamanı, imkânları, fırsatları onu vere-nin yolunda harcamaktır. Hayatı onu bize veren Allah'ın istediği biçim-de yaşamak, geceyi ve gündüzü onu bize lütfeden Allah yolunda kullanmak, aklı, zamanı onu verenin razı olduğu yerde kullanmak, Allah'ın rızasını tahsilde harcamaktır. Hayatı o hayatın sahibine sormadan yaşamak, zamanı kendi bildiğimiz biçimde doldurmak, malı o malın sahibinin razı olmadığı yerlerden kazanıp onun razı olmayacağı yerlerde harcamak, elimizi, ayağımızı, gözümüzü, kulağımızı onları bize verenin yolunda kullanmamak, varlığımızı onu bize vermeyenler yolunda harcamak, geceyi ve gündüzü onu bize verenin razı olmadığı şeyler yolunda itlaf etmek şükürsüzlüktür, nankörlüktür.

Eğer tüm bu nîmetleri bize lütfeden Rabbimizi unutarak, O'nun kitabını, O'nun bize gönderdiği hayat programını görmezden gelerek, O'na kulluğu terk ederek bir hayat yaşayacaksak o zaman bu sorulara cevap bulmak zorundayız. İşte soruyor Rabbimiz, söyleyin bakalım siz mi, Biz mi? Rızkı biz kendimiz buluruz? Suları biz kendimiz çıkarıyoruz, bulutlardan onu biz kendimiz indiriyoruz, diyebilir miyiz? Bunu diyebiliyorsanız, o zaman teşekkür etmeyin O'na, kulluk yapmayın.

'Şükr' sözlükte; semizlemek ve gelişmek anlamlarına gelir. Yani, lügat anlamıyla şükür, hayvanların bedenlerinde yedikleri gıdanın etkisinin apaçık ortaya çıkmasıdır. Din dilindeki 'şükür' de bunun gibidir. Yani 'şükür', Allah'ın nimetinin etkisinin kulun dilinde 'itiraf ve övgü' olarak, kalbinde 'şahitlik ve

muhabbet/sevgi' olarak, organlarında da 'itaat etme ve boyun eğme' olarak ortaya çıkmasıdır. Şükür kelimesinin zıddı, küfür (nankörlük)dür; nimeti unutup örtmektir. Şükür, kişinin kendine ulaşan nimeti bilmesi ve bunu çeşitli şekillerde açığa vurmasıdır. Bir başka deyişle nimet sahibini bilip onu övmesi demek-tir.

Şükür, nimet vereni boyun eğerek itiraf etmektir. Şükür, ihsan yapan kimseyi, ihsanını anarak övmektir. Şükür, nimet verene kalbin sevgiyle, organların itaatle, dilin onun zikri ile ve onu övmekle meşgul olmasıdır. Şükür nimetleri onu verene boyun eğerek ona nispet et-mektir. Şükür, Allah'ın nimet vermesinden dolayı O'nun ihtiyacı olmadığı halde O'nu övmekle lezzet duymaktır. Şükür, bir nimeti verene teşekkür etmek, memnuniyetini ve minnettarlığını belirtmek, verilen nimetin değerini bilip takdir etmektir. Her türlü nimetin tek ve gerçek sahibinin Allah olduğunun şuuruna varmak ve bunu saygıyla ifade et-mektir. Şükür, şükürden âciz olduğunu bilmektir. Şükür, Allah'ın verdiği nimet ile Allah'a isyan etmemektir. Kur'an, insana sayısız nimet verildiğini, insanın bunları veren Allah'ı bilip, hizmetine sunulan bu ni-metlerden dolayı nimet sahibine minnet duymasını, bu minnettarlığı çeşitli şekillerde ortaya koymasını söylüyor. Türkçe'de kullandığımız 'teşekkür etmek, şükran duymak' kavramları da aynı kökten gelmekte ve yaklaşık aynı manayı ifade etmektedirler.

Kur'an, sürekli olarak Allah'ın insanlara verdiği nimetlere, yap-tığı bağışlara, ettiği ihsanlara dikkat çekmekte ve insanın bütün bu iyi-likler karşısında minnettarlık duymasını, 'şükran' duyguları içerisinde olmasını istemektedir. Çünkü nimete kavuşmanın, iyilik görmenin kar-şılığı budur. Kur'an'da mü'minlerin çokça şükretmeleri hatırlatıldığı gi-bi, şükredenlerin ve şükretmeyenlerin örnekleri verilir, âkıbetleri anla-tılır.

Allah'ın insanlara; "Verdiğim nimetlere şükredin" demesi de ayrıca kul için bir nimet ve ihsandır. Çünkü şükrün faydası dünya ve ahirette Allah'a değil; kula dönüktür. Yerine getirdiği şükür ile fayda gören kulun kendisidir. Kul, şükrederek Rabbine bir karşılık veya bir mükâfat vermemektedir. Zaten buna da hiç bir varlığın gücü yetmez. Kim şükrederse kendi nefsi için şükretmiş olur, yoksa Allah'ın böyle şeylere asla ihtiyacı yoktur. Ancak Allah (c.c.) kullarına karşı bu kadar cömert, bu kadar lütuf sahibi olduğu halde, kullarının bir kısmı nan-kördür, çok şükretmekten uzaktır. Bakın bir soru daha geliyor:

71-72. "Söyleyin; yaktığınız ağacın ateşini var eden sizler misiniz, yoksa onu Biz mi var ederiz?"

Şu yaktığınız ateşi gördünüz ya, o yaktığınız ağacın ateşini siz mi yaratıyorsunuz, yoksa Biz mi? O ağaçtan ateşi siz mi çıkarıyorsunuz, yoksa Biz mi? O ağacın sahibi de, yaratıcısı da, ondan ateşin var edicisi de Biziz. Hayatınızın vazgeçilmez unsurlarından birisi olan ateş de gitti elinizden. Ne kaldı geriye 'bizim' diyebileceğiniz?

73. "Biz onu bir ibret ve çölde konaklayanlar için yararlı kıldık."

"Biz o ağacı, o ateşi bir tezkira kıldık. Bir gündem konusu yaptık. Elinizden tutup, Bizim rubûbiyet ve ulûhiyetimize götürecek bir zikir yaptık onu. Yolcular için bir meta yaptık. Herkesin ona ihtiyacı vardır. Yakar ısınır, satar para kazanırsınız onunla. Öyleyse ey peygamberim ve ey peygamber yolunun yolcuları:

74. "Ey Muhammed! Çok büyük Rabbinin adını tesbih et!"

Sen de Azîm olan Rabbinin ismini tesbih et, sizler de büyük olan Rabbinizin ismini tesbih edin. "Sübhane Rabbiyel Azîm" deyin. Sadece O büyüktür, başka büyük yoktur deyin. Rabbinizin Azîm adını yüceltin. Rabbinizi mükemmel kabul edin. Rabbinizi mübârek kabul edin. O'nun sıfatlarını başkalarına vermeyin. O'na lâyık olmayan, O'na yakışmayan noksan sıfatlardan O'nu tenzih edin. Rabbinizin sizi yarattığı kulluk gâyeniz istikâmetinde hareket ederek O'nu tesbih edin. Allah'ın sizin için belirlediği yasalar istikâmetinde hareket ederek, Allah'ın istediği kulluğu icra ederek Rabbinizi tesbih edin. Her an, hayatınızın her bir konumunda Rabbinizi gündemde tutarak, Rabbinizi gündeme alarak O'nu tesbih edin. Her an Allah'ın emirlerine boyun bükerek, Allah'ın yasalarına itaat ederek O'nu tesbih edin.

Tıpkı göklerdeki ve yerdeki varlıklar gibi sürekli Rabbimizi, Rabbimizin âyetlerini, Rabbimizin emir ve yasaklarını gündemimizde tutarsak, biz de Rabbimizi tesbih ediyoruz demektir. Eğer Allah'ı, Allah'ın âyetlerini, Allah'ın kitabını, Resûlü'nün sünnetini, Allah'ın bizden istediği kulluğu örterek, gündemlerimizden düşürerek kendimizce sun'î bir kısım gündemler oluşturur, ya da kâfirlerin gerçek gündemimizi unutturmak için oluşturdukları gündemlerin peşine takılırsak, o zaman başkalarını tesbih etmiş oluruz, unutmayalım. Bakın bugün insanlar en çok neleri gündemde tutuyorlar? En çok neleri tesbih ediyorlar? En çok neleri konuşuyorlar? En çok Vakıayı mı tesbih ediyorlar, parayı mı? En çok kitabı mı konuşuyorlar yoksa başka şeyleri mi? Siz bilirsiniz, ama unutmayın ki:

75-76. "Hayır; yıldızların yerleri üzerine yemin ederim ki bunun ne büyük bir yemin olduğunu bir bilseniz!"

Hayır, yıldızların mevkilerine, konumlarına yemin olsun ki! Rabbimiz onu red için buyurdu ki, hayır, yıldızların mevkilerine yemin olsun ki! Tartışılan konu ne? Mekke müşrikleri diyorlardı ki, "ey Muhammed, bu kitap, bu sözler Allah'tan değil, bunu kendin uyduruyorsun, yahut şeytanlar ve cinlerden öğreniyorsun!" Rabbimiz, "hayır, yıldızların mevkilerine yemin olsun ki!" diye başlayarak durumun onların dedikleri gibi olmadığını ortaya koyuyordu. Bunun ne büyük bir yemin olduğunu bir bilebilseniz. Bu yeminle Rabbimiz, Kur'an'ın

yeryüzüne indirdiği en büyük ikramı, en büyük lütuf ve keremi olduğunu anlatıyor. Bakın bundan sonraki âyette şöyle buyuruluyor:

77-80. "Doğrusu bu kitab, sadece arınmış olanların dokunabileceği, saklı bir Kitab da mevcut iken âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiş olan Kur'an-ı Kerîm'dir."

Dünyanızdan milyarlarca kere daha büyük yıldızların mevkilerine yemin olsun ki, bu Kur'an kerimdir, kerim bir kitaptır. Allah'ın yerdekilere en büyük ikramıdır. Bu Kur'an'ın âyetleri de birbirine bağlı, birbiriyle insicamlı, Allah tarafından tahkim edilmiş, müdahale edilmesi, yerlerinden oynatılması asla mümkün olmayan muhkem yıldızlar gibidir. Veya buradaki "yıldızların mevkileri" ifadesiyle bizzat Kur'an'ın âyetleri, Kur'an'ın yıldızları, her bir ayrı dönemde Kur'an'dan indirilen âyet grupları kastedilmiştir. Çünkü yıldızlar nasıl dünyayı aydınlatıyorlarsa, tıpkı onlar gibi Rabbimizin parça parça, bölük bölük indirdiği şu Kur'an sûreleri de karanlık dünyayı nûruyla aydınlatmaktadır. Zulmet içindeki insanlığın hayatını, dünyasını aydınlatmak üzere parça parça, bölük bölük inen vahy e yemin olsun ki bu Kur'an kerimdir. Allah katında çok yüce, pek değerli bir kitaptır.

"Gizli, korunmuş bir kitapta yazılıdır." Onun aslı. Levh-i Mahfuzda meknî, korunmuş, temiz tutulmuş, kirletilmeden, zayi edilmeden muhafaza edilmiştir. Levh-i Mahfuz'a, o korunma altındakine ancak temiz olanlar, mukarreb melekler dokunabilirler. Oraya ancak temizler ulaşabilirler. Demek ki bu kitap Rasulullah Efendimize vahy olunmaz-dan önce Levh-i Mahfuz'da korunma altındaydı. Mekke müşriklerinin ona Allah vahy etmiyor, şeytanlar, cinler öğretiyor şeklindeki iftiralarına cevap veriliyor burada. Bırakın bu kitabı cinlerin, şeytanların indirmesini, öğretmesini, Allah'ın tertemiz meleklerinin dışında hiç kimse onun yakın semtine bile yaklaşamazlar, deniyor.

Bu âyetten bu mânâyla birlikte, başka mânâlar anlayanlar da olmuştur. Bu kitaba temiz olan, tâhir olan mü'minlerin dışında kâfirler ve müşrikler dokunamazlar şeklinde anlayanlar, abdestsiz veya cünüp iken bu kitaba el sürülüp dokunulamaz şeklinde anlayanlar olmuştur. Bu konunun teferruatı fıkıh kitaplarında vardır.

"Bu kitap Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın indirmesidir. Bu Kur'an, âlemlerin Rabbi olan Allah'ın indirmesi olarak tenzîlen, peyderpey indirilmiştir." Allah onu yerine ve zamanına göre, ihtiyaca göre indirmiştir. Bu kitabın indirilişi Allah'tandır. Bu Kur'an Allah'tandır. Bu kitabı indiren Allah'tır. Kitabın indirilişi konusunda peygamberin bile bir yetkisi yoktur. Allah'tan başka hiç kimsenin böyle bir kitabı peygambere indirmeye güç yetirmesi mümkün değildir. Bu kitabı peygamberine indiren, bu kitapla peygamberini, onun şahsında da bizleri şereflendiren, bilgilendiren, bu kitapla kendi bilgisinden bize aktarımda bulunan Allah'tır.

81. "Siz bu sözü mü hor görüyorsunuz?"

Siz âlemlerin Rabbinden gelme bu şerefli sözü basit mi görüyorsunuz? Hor mu bakıyorsunuz bu Allah sözüne? Ciddiye almıyor musunuz bu kitabı? Hafife mi alıyorsunuz? Bu kitap Allah'tan değildir, cinlerdendir, şeytanlardandır diye leke sürmeye mi çalışıyorsunuz bu kitaba? Bu tertemiz sözlerle temizlenecek yerde onu kirletmeye mi çalışıyorsunuz?

82. "Rızkınıza şükredeceğiniz yerde onu vereni mi yalanlıyorsunuz?"

Allah'ın Kitabına karşı böyle bir tavır takınarak rızkınızı sırf yalanlamanızdan ibaret mi kılacaksınız? Bu kitaptan nasibiniz sadece yalanlamak mı olacak? Bu kitaptan hissenize düşen sadece küfür ve inkâr mı olacak? Öteki rızıklarınıza sahip olmaya çalışan sizler, Rab-binizin size tahsis buyurduğu bu en büyük rızkınızı yalanlamaya mı kalkışıyorsunuz? Halbuki bu kitap rızkı, bu kitap azığı öteki rızıkların tamamına ulaşma kapılarını açan en büyük bir rızıktır. Yani şimdi sizler Kur'an rızkını terk mi ediyorsunuz? Allah'ın size en büyük rızkı olan bu kitaba karşı şükredeceğiniz yerde onu yalanlama yolunu mu tercih ediyorsunuz? Sizin şükrünüz bu mu? Yalanlamayı şükür mü zannediyorsunuz? Siz bilirsiniz, ama unutmayın ki:

83-85. "Kişinin canı boğaza dayanınca ve siz o zaman bakıp kalırken, Biz o kişiye sizden daha yakınızdır, ama görmezsiniz."

Can boğaza gelip dayandığında… Can boğazdan yavaş yavaş çıkmaya başladığı zaman… Şu anda gözümüzün önüne bir manzara, bir ölüm tablosu getiriyor Rabbimiz. Göz göre göre gözlerimiz önünde ölüp giden bir insan. Rabbimiz buyuruyor ki, "siz onu görüyorsunuz, ona bakıyorsunuz. Yanı başınızda, dizlerinizin dibinde sevdiğiniz, tanıdığınız birisi gidiyor ve siz onu görüyorsunuz. Ama Biz ona sizden daha yakınız. Onu yaratmadan önce, yaratırken sizden daha yakın olduğumuz gibi, yaşarken, rızık verirken, korurken sizden daha yakın olduğumuz gibi, şimdi ölümü esnasında da sizden ona daha yakınız, diyor Rabbimiz. Ama siz göremezsiniz. İşte elinizi, kolunuzu bağlayan bir ölüm gerçeği. O halde:

86-87. "Siz dirilip yaptıklarınıza karşılık görmeyeceksiniz ve eğer bu sözünüzde samimi iseniz, o çıkmak üzere olan canı geri çevirsenize!"

Eğer sizler öldükten sonra diriltilmeyecek, hesaba çekilmeyecek, sümenaltı edilecek, yok olup gidecek, unutulup gidecek ve asla yaptıklarınızın karşılığını görmeyecekseniz, bunu reddediyorsanız, "hayat bu hayattır, bunun dışında başka hayat yoktur" diyorsanız, haydi şu ölmekte olan sevdiğinizi geri çevirseniz ya! Şu ölmekte olan insanın, ya da kendinizin canını geri verseniz ya! İade etsenize onun hayatını. Haydi tüm dünya, tüm insanlık toplanıp geri versin o ölenin canını. İsterse milyarların sevgilisi olsun bu ölen kişi, kimsenin seyretmekten başka yapabilecek bir şeyi var mı?

Hayır hayır, sizler Allah yasalarına teslimsiniz. Sizler Allah'ın hükmüne mahkumsunuz. Siz başka değil Allah'ın kulları ve kölelerisiniz. Bundan sonra da o ölen kişinin ölümünden sonraki durumu anlatılacak:

88-89. "Eğer ölen o kişi, gözdelerden ise, rahatlık, hoşluk ve nîmet cenneti onundur."

İnsan öldü, insanlar öldü, tüm varlıklar öldüler ve kıyamet koptu. Eğer o ölen kişi Mukarrabûn'dan ise, Allah'a yakınlardan, Allah'a kullukta öncülerden ise, sûrenin ilk âyetlerinde anlatılan üç gruptan en iyi olanlardan ise, artık ona bir ravh, bir rahatlık, bir ferahlık, devamlı bir güzel hayat, güzel rızıklar ve naiym cennetleri vardır. Hiçbir kederi, üzüntüsü olmayan nîmet cennetleri vardır onun için.

90-91. "Eğer defteri sağdan verilenlerden ise: "Ey sağcılardan olan kişi, sana selâm olsun!" denir."

Eğer o ölen kişi yemin ashabından ise, yümn, bereket ashabından ise, defterini sağından alanlardan ise selâm sana yemin ashabından! Sana ashab'ul yemin selâm eder, ya da ashab'ul yemin birbirlerini selâmlarlar. Çünkü onlar Dâr'us-Selâm'a ulaşmışlar, emniyete, güvene kavuşmuşlar ve birbirlerine esenlik dilemektedirler. Ama:

92-95. "Eğer, sapık yalancılardan ise, ona kaynar sudan konukluk sunulur. Cehenneme sokulur. Doğrusu kesin gerçek budur."

Şâyet o ölen kişi yalancılardan, yalanlayanlardan, Allah'ı, Allah'ın kitabını, Allah'ın elçilerini, Allah'tan gelen hayat programını, Allah'ın haberlerini yalan sayanlardan, yok farz edenlerden ise, hayatını bu yalan özerine bina edenlerden ise, ona da ikram olarak kaynar su sunulur. Onlar için de cehenneme sokuluş vardır. Sûrenin başında anlatılan ashab-u şimâlin âkıbeti de işte budur. Çünkü onlar sapıktır. Hem kendileri sapan, hem de başkalarını saptırmaya çalışanlardır.

İşte bu yakîn bir gerçektir. İşte Allah'ın haber verdiği, kitabın haber verdiği bu gerçekler en gerçek haberlerdir, en doğru haberlerdir; bunlardan daha doğru haber bulamazsın. İşte yeryüzünde yaşayan insanların üç grubu ve bu üç grubun âkıbeti budur. Öyleyse ey peygamberim:

96. "Çok büyük Rabbinin adını tesbih et."

Öyleyse ey peygamberim, sen sana vermiş olduğu bunca rızıklara, rızıkların en büyüğü olarak sana indirmiş olduğu bu kitap rızkına, bu vahiy rızkına karşılık Rabbini büyük ismiyle tesbih et. Kâfirler kabul etmeseler de, müşrikler yüz çevirseler de sen Rabbini tesbih et. Hayatını düzenleyeceğin mesaj alma makamı olan namazlarının rükusunda ***"Sübhane Rabbiye'l azîm"***, secdesinde de ***"Sübhane Rabbiye'l A'la"*** diyerek Rabbini tesbih et. Rabbini sürekli gündemde tut. Rabbin için bir hayat yaşa. Tabii bu emir bizedir de. Biz

de sürekli Rabbimizi, Rabbimizin âyetlerini gündemde tutarak O'nu tesbih edeceğiz. Bundan sonraki sûre de tesbih emriyle başlayacak. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'ı tesbih ederler, diye başlayacak. Velhamdü lillahi Rabbi'l âlemîn.